

Az idő faktor

Lekció: Zsolt. 90./Textus: Ef. 5.15-17

2014. június 1.

Az idő telik... Itt vagyunk, együtt vagyunk, és közben telnek a percek. Megéri-e ez nekem? Jól döntöttem-e, hogy ezt választottam ma reggel? Megéri-e a rá fordított időt, az áldozatot, vagy végül időpazarlásnak fog bizonyulni? Feszít-e, hogy máshol kellene lennem? Miért hoztam áldozatot, mit nem teszek most azzal, hogy itt vagyok? Zakatol-e bennem, hogy mi mindenre kell még időt találnom ma, holnap, holnapután? Visszanézek az előző napokra: van-e bennem bosszúság, hogy ellopták az időmet?

Az idő faktor – megkerülhetetlen, kikerülhetetlen, sőt, gyakran úgy tűnik, legyőzhetetlen dilemmája az életünknek. Időzavarban élve hatékony technikákat keresünk. Hogyan tudunk kevesebb idő ráfordítással többre jutni? A mobil, a tablet, a laptop, a desktop... Vagy jobb időbeosztás, hatékonyság növelő tréning a kulcs? Alulmaradunk a versenyfutásban, vagy van esély a győzelemre? Hogyan éljük bölcsen, miközben leperreg az idő? Megválthatjuk-e, visszavehetjük-e az időt? Ezek a kérdések jelennek meg az Efézusi levél ma olvasott részében. Pál azt helyezi hallgatói elé, hogy az idővel való bölcs élés elengedhetetlen része a keresztény életnek. Lássuk először, hogy mi az emberiség problémája az idővel; másodsor, hogy mit jelent kihasználni az időt; harmadszor, mi szükséges ahhoz, hogy bölcsen éljünk.

I. Mi az emberiség problémája az idővel? („az idők gonoszak...”)

Az apostol arra hív, hogy használjuk ki az alkalmas időt. Ez pedig látszólag éppen az, amiért versenyfutásban vagyunk az órákkal, a napokkal, a hetekkel... Ki kell használnunk az időt – hiszen olyan kevés! A mai városi ember, és így legtöbbször, azt fogalmazza meg, hogy túl sok a dolog és túl kevés az idő. Sohasem elég az idő mindarra, amit terveztünk, vagy amit szeretnénk. Nincs elég időnk, hogy azzal foglalkozzunk, amit igazán szeretnénk, mert mintha mindig meglopnanak bennünket különböző időzabáló dolgok. Nem elég, ami van – vagy ha a másik oldalról nézzük, túl sokat szeretnénk belegyömöszölni a meglévőbe. Ha pedig sokat kell belegyömöszölni a kevésbe, akkor nincs megállás, akkor hajsza van, rohanás, versenyfutás... hiszen ki kell használni az időt. Persze tudjuk jól, minél jobban szaladunk, minél többet akarunk, minél túlszűfoltabb az életünk, annál erősebb az érzet, hogy az időnk korlátozott, hogy semmire sincs idő.

A kimerültség, a hajszolettség mellett megjelenik a szétesettség, a sodródás is. Mert igaz, hogy vannak, akik minden időt beosztanak (a nem lévőt is), de a másik oldalon meg a tervezés és tudatosság elmaradása jelenik meg. Hogyan mondjam meg ma, hogy mit fogok tenni pár nap múlva? Hogyan kötelezzem el magam egy eseményre, hogy valahol ott leszek, hogy számíthatnak rám, amikor annyi minden más jöhet még közbe? Jobb dolgok, jobb lehetőségek – amiket ki kell használni, meg kell ragadni. Ha ma elígérem magam kedd estére, mit teszek, ha kedd délután sokkal jobb alkalom adatik, az időm sokkal ígéretesebb kihasználásának lehetősége? Inkább nem mondok biztosat...

Ahogy továbblépünk (hogy ne raboljam túlságosan a drága időtöket...) a bibliai időfogalom két kifejezését szeretném elétek tárni. Az egyik a „kairos”, a minőségi idő, az alkalom, a jelentéssel, lehetőséggel teli idő. Amikor valaminek „kairosa” van, azaz éppen most van ideje. A másik kifejezés a „kronos”, az elfolyó, lepergő idő, az idő, amely telik. Amikor valaki „telegyömösöli” az idejét mindenféle dologgal, és csak rohan, hogy mindent elérjen, átéljen, megvalósítson, valójában a „kronos”-szal próbál versenyezni. A folyamatos időhiány annak a jele, hogy bolondok vagyunk, mert ott akarunk nyerni, ahol csak veszíteni lehet, azzal futunk versenyt, aki biztosan legyőz. A folyamatos elfoglaltság, időzavar annak a jele, hogy nem tudjuk megkülönböztetni a kairost a kronostól, és nem az alkalmas időt használjuk ki (Pál itt a kairos-t használja), hanem az idő múlását akarjuk legyőzni.

Ugyanakkor az, aki mindig arra vár, hogy majd valami jó fog történni, nagy lehetőség fog adódni, az meg a kronos által győzetik le. A kronos-t nem lehet lefutni, de az is bolondság, ha valaki hagyja, hogy a kronos csak teljen, jelentés, értelem, tartalom nélkül, mert ő vár a nagy kairosra. Az ilyen ember csak sodródik az árral...

Mi a probléma az idővel, illetve velünk és az idővel? Felgyorsult a társadalom, meg kell tanulni ebben bölcsen élni, igen. De hadd mutassak rá, hogy ez először nem időbeosztás (hogy mindenki értse, idegen szóval is mondom: time management) kérdése. Hallgassuk CS Lewis gondolatait az emberről: *„Az, hogy történelemmel rendelkezünk, azt is jelenti, hogy elvesztettük valóságunk egy részét (mivel az már elsüllyedt a múltban), és még nem szereztük meg egy másik részét (mivel az még a jövőben van); s tulajdonképpen semmi másunk nincs, mint a parányi jelen, amely elrepül, mielőtt még beszélhettünk volna róla.”* (Keresztény vagyok, 160) Igen, az ember kitett, törekeny, elmúlik, olyan mint a pára, vagy a lehelet. Nem az idővel van a baj, hanem velünk az idő kontextusában. Örökkévalóság a szívünkbe írva (de sokszor keressük ezt a szerelemben, a zenében, az utazásban egy-egy gyönyörű helyen, az ismeretben...), és kegyetlen elmúlás a testünkbe kódolva. Mennyire szükségünk van arra, hogy teletömjük magunkat élményekkel... hogy kipróbáljunk minden lehetőséget... hogy megragadjunk minden alkalmat... hogy elhitessük magunkkal csak egy pillanatra is az örökkévalóság illúzióját... Mert, ahogy Pál írja, az idők gonoszak. Kegyetlenek, és ez kárhoztat bennünket a hajszára, a rohanásra, vagy éppen a sodródásra, a tehetetlenségre. Ritkán látjuk meg, hogyan diktálja bensőnk azt, ahogy élünk, de talán most felvillan valami. Lehet, hogy azért hajtasz, mert az élményben az örökkévalót keresed; lehet, hogy azért rohansz, mert tudod, hogy az élet rövid, és félsz, hogy sohasem lesz elég; lehet, hogy azért nem indulsz el egy cél felé, és sodródasz, mert úgyis minden értelmetlen – az emberi szív száz és százféle módon reagál a nagy egzisztenciális megoldatlanságra, problémára, válságra: a múlt elmúlt, a jövő nincs itt, a jelen csak egy pillanat. És amíg a szív békére, megnyugvásra nem talál, addig nem tudunk bölcsen, csak bolond módon élni.

II. Mit jelent kihasználni az időt?

Vizsgáljuk meg közelebbről, mit jelent bölcsen élni, kihasználva az alkalmas időt, annak fényében, hogy az idők gonoszak. Egy teológiai-spirituális és egy gyakorlati oldalát látjuk ennek.

Ahhoz, hogy az időt kihasználjuk, bölcsen éljük, nem elég megértenünk, hogy mi a baj az idővel, illetve, amint láttuk, velünk. A megértés önmagában nem elég erős ahhoz, hogy megváltoztasson; sem a belső kétségbeesést, ürességet nem szünteti meg, sem a külső viselkedést nem változtatja meg. Ezért fontos, hogy ezt a felszólítást az egész levél fényében lássuk, hiszen amikor Pál hallgatói ezeket hallják, már eljutottak egy pontig Pál érvelésében, valamint a hallottak átélésében. Szeretnék emlékeztetni arra, hogy az apostol hosszan fejtette ki a hallgatók (a levelet felolvasták, ezért inkább hasonlíthatott igehirdetéshez, semmint levélhez) előtt, hogy milyen hihetetlen gazdagságot öleltek magukhoz, amikor Jézus Krisztuséi lettek. Pállal együtt emlékeztek arra, hogy halottak voltak – de Isten Jézusban életre keltette őket. Korábbi életvitelük fogságában éltek - de Isten Krisztusban kiszabadította őket. Személyes és szerető Isten nélkül éltek, bálványokat imádtak – de Isten Krisztusban szeretetét árasztotta rájuk, fiaivá fogadta őket, és Szentlelkével pecsételte el őket. És mindez nem dogma, hanem olyan keresztény igazság, amit átéltek, megtapasztaltak. Idegenek voltak, Isten népétől távol – de Krisztusban Isten közel hozta őket, befogadta őket népébe, családjába. Mint pogányok, ellenségeskedés volt köztük és a zsidók között – de Krisztusban megbékéltek és Isten egyetlen új népe, egy új emberiség lettek. Sötétségben, gyűlölködésben, szexuális kicsapongásban éltek – de Isten Krisztusban újjáteremtette őket igazságban és szentségben, és ezért szabadok Istennek kedves életet élni. És, tudjátok, aki mindezt átélte, annak szívét mérhetetlen hála tölti el azért, hogy Jézus Krisztus eljövetele, élete, kereszthalála és feltámadása ennyi kincset, ennyi áldást, ennyi újdonságot hozott nekik. A keresztény élet, a keresztény etika ebből – és csak ebből! – a hálából, Isten-magasztalásból fakad.

Ez lesz a teológiai-spirituális alapja annak, hogy bölcsen éljünk. Igen, az idők gonoszak – de a mi szívünk már nem retteg a múlandóság miatt. Igen, annyi lehetőség, élmény, élvezet van, de mi már nem vagyunk rabjai annak, hogy mindenbe bele vessük magukat. Egyrészt ismerjük, hogy milyen üresség jár a kicsapongás nyomában, másrészt a Szentlélek betöltötte a szívünket, és megelégtett minket. Igen, a múlt lezárult, a jövő még előttünk, a jelen parányi pillanat, de Jézus Krisztusban egybefoglalva van múltunk, jelenünk és jövőnk. Ezért szabadok vagyunk arra, hogy bölcsen éljünk, kihasználva az alkalmas időt. Sőt, éppen ezért nem mindegy, hogyan élünk, és mit teszünk az időnkkel. Továbbá, ha ennyire a Krisztuséi vagyunk, mert ő megváltott minket, az is világos lesz, hogy az időnk nem a mi tulajdonunk, hanem az övé, és mi hűségesen kell, hogy gazdálkodjunk azzal. De tehetjük ezt bátran, szabad szívvel, hiszen tudjuk, nem csak az idők kezdetén van az Úr, hanem az idők végén is; és ha a kronos telik is, megállíthatatlanul, nem a kronos, hanem Jézus a végső Úr. Annak Ura Jézus, aki egy nap véget vet az időnek, ahogy mi ismerjük, és az a nap közeledik. Nem mindegy hát, hogyan élünk!

„*Kihasználva az alkalmas időt...*” - visszavásárolva, vagy megváltva a kairost. Ha Krisztusban vagy, ez motivál, ez sürget, hogy bölcsen élj, hogy megragadd a lehetőségeket, az elkészített, jelentéssel teli időket, az alkalmakat. Ez a bölcs élet nem a hatékonyság kultusza már, nem a versenyfutás az idővel, hanem a Krisztus biztonságában, erejében, szabadságában megélt bölcs élet. Hogyan?

Pál ezzel vezette be: „*Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek...*”. Hadd bontsam ki ezt a képet. Az „élni” szó a levélben számos más helyen is (2.2, 4.1, 4.17, 5.2) eredetileg a „járni, sétálni” kifejezésből fakad. Mint az apostol azt mondaná: most,

hogy Krisztusban ez a hihetetlenül, felfoghatatlanul gazdag ajándék a tiétek, legyetek nagyon tudatosak, legyetek nagy-nagy figyelemmel arra nézve, hogyan jártok ennek fényében. Hogyan lehet a nagy isteni csodákat lebontani a mindennapi életre? Úgy, hogy fegyelmezetten, tudatosan élünk. Ha valahova megyünk, haladunk, egy cél felé tartunk. Értitek? Nem csak lófrálunk céltalanul... nem rohanunk a semmi felé esztelenül... nem körbe-körbe megyünk értelmetlenül... Krisztusban járunk, haladunk előre, és ehhez figyelni kell. Hova lépünk, merre megyünk, milyen úton haladunk. Alkalmazd ezt a képet arra, ahogy az időhöz viszonyulsz ebben az új életben! Ha bölcsen akarsz élni, haladni, akkor az időhöz proaktív módon kell viszonyulni. Nem elég mindig csak reagálni arra, ami történik, hanem biztos meggyőződés és irány szerint neked kell kialakítanod azt a ritmust és azokat a szokásokat, amelyek biztosítják a bölcs élet kereteit. Mindkét kifejezés hangsúlyos: ritmus és szokások. A ritmusban benne van az, hogy tudod, mikor dolgozol és mikor pihensz; mikor fekszel le és kelsz fel ahhoz, hogy értelmes módon haladj az úton előre. A munka és pihenés ritmusának tudatos fenntartása (ami persze tovább lebontandó pl. családi/otthoni feladatok, gyülekezeti élet és szolgálat, testi-lelki egészség ápolása, barátságok fenntartása, stb...) megőrzi attól, hogy halálra hajszold magad, és attól is, hogy céltalanul sodródjál. A ritmus ugyanakkor elősegíti a szokás kialakulását is. Amit rendszeresen cselekszel, bölcsen, átgondolva, kihasználva az időt, azt begyakorlod, az szokássá lesz. Mennyi időfaló, értelmetlen, haszontalan szokásunk van nekünk, akik olyan gyakran panaszkodunk, hogy semmire sincs időnk! Nem folytatom, mert hosszú leszek... Összefoglalásul: ha Krisztusban van az életed, ezt a hatalmas ajándékot, kegyelmet át kell váltanod a mindennapi élet ritmusába, szokásaiba ahhoz, hogy ne esztelenül, hanem bölcsen élj!

III. Mi a bölcs élet végső célja?

Eddig nem beszéltünk arról, hogy milyen célnak alárendelve élhetünk bölcsen az idővel, az időben, mint Krisztus követői, Isten népe. Ez azért fontos, mert amiről az apostol beszél, nem egyszerűen time management kérdés. Lehetséges, hogy valaki jól osztja be az idejét, munka, család, pihenés – minden a helyén, és eredményes életet él. És, hadd hangsúlyozzam, ez nem kis dolog, nem mindegy, hogy valakinek rámegy-e az egészsége vagy a családja a karrierjére. Mégis, alapvető kérdés, hogy mi szerint rendezzük, mi köré csoportosítsuk a ritmust és a szokásokat. Hiszen lehet, hogy jól súlyoztunk – de egyszer csak azzal szembesülünk, hogy jó időbeosztással, de értelmetlen hiábavaló ügyre fókuszálva vesztegettünk el éveket, évtizedeket az életünkből. Ha tehát arra hív az apostol, hogy használjuk ki az alkalmas időt, a kairost, akkor azt a kérdést kell feltennünk, hogy mi alapján dől el, hogy mi az alkalmas idő, mi a minősített, lehetőséggel teljes idő. Mi alapján döntsük el, hogy valamit megragadjunk vagy elengedjünk?

Az apostol válasza: „*ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarata.*” Krisztus népe számára Isten akarata minősíti az időt. Isten akaratának a felismerése az a kritérium, amely alapján bölcsen élhetünk. Csak Jézus Krisztus akaratának megismerése fog eligazítani abban, hogy megértsük, hogy minek van kairosa az életünkben. Jézus akarata az a tágabb kontextus, amelyben látnunk kell a

mindennapi életünk kérdéseit. Képletesen: Jézus Krisztus akaratának ismerete az a szemüveg – és egyetlen szemüveg – amellyel tisztán látjuk, hogy mit jelent bölcsen élni, kihasználva az időt.

Láttuk, miért fontos megérteni, mi az Úr akarata. Végül tegyük fel a kérdést, hogyan érthetjük meg, hogyan ismerhetjük fel, hogy mire hív, mit akar tőlünk? Három gyakorlati dologra utalok.

Az első, hogy az Úr akaratának felismerése ott kezdődik, hogy magunkat először, majd újra és újra átadjuk Jézus Krisztus akaratának. Alárendeljük magunkat annak, aki a kereszten mindannyiunknál alább szállt, hogy megváltson, majd feltámadásában és mennybemenetelében mindennél feljebb emeltetett, hogy uralkodjon. Jézus akaratának megismerése nem olyan, mint a borítékos sorsjegy: vagy nyert, vagy nem nyert; vagy tetszik és bejön, vagy nem. Nem keresheted Jézus akaratát úgy, hogy közben kívül állsz, mintegy függetlenül, hogy eldöntsd, tetszik, nem tetszik. Nem véletlenül imádkozunk így: *„jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod...”*.

A második dolog, hogy Isten nem unalmas, nem szürke, nem fantáziátlan, és ezért gyakran ugyanazt másképpen végzi el. Azaz ne hidd, hogy ha egyszer valamiben felismerted a vezetését, akkor más alkalommal már nem is kell keresned, hiszen tudod, mit vár. A konkrét élethelyzetekben, életkérdésekben gyakran vezet korábban még meg nem tapasztalt módon. Ez arra hív, hogy folyamatosan keressük őt, hiszen folyamatosan rajta függünk. Így tanít arra, hogy figyeljünk rá, hogy bízunk benne és engedelmeskedjünk neki.

A harmadik szempont pedig ebből fakad: a megértéshez hozzátartozik Isten Igéjének a tanulása, a szívünkbe zárása, az egyéni és közösségi imádság, a lelassulás, a csend. Ez visszavezet bennünket a ritmus és a szokások kérdéséhez. A bölcs élet, a helyesen kihasznált idő feltétele az a csendes, kitartó, folyamatos erőfeszítés, amivel belegyakoroljuk magunkat az Úr közelségébe, az Úr akaratába, ami nem más, mint szeretet és kegyelem, irgalom és áldás mindannyiunk számára. Imádkozzunk hát a zsoltáros szavaival: *„taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!”*
ÁMEN!

Lovas András